

Homo sapiens

Mihai NADIN

Când am ajuns în America (1980), am refuzat până și gândul unei cărți de credit, nemaivorbind de sugestia

de a folosi un sistem de aer condiționat. (Am refuzat și alte oferte, precum supla la conservă sau un prânz ieftin la McDonalds, dar ăsta e un alt subiect.) Numai că asta a fost demult și în altă parte a acestui imens conglomerat numit Statele Unite (care numai unite nu sunt!).

Acum trăim în Texas. Fără aer condiționat viața în Texas, mai ales vara, e greu de suportat. Firește, a fost viață în Texas și înainte de inventarea, în Texas, firește, a aerului condiționat. Casele au fost concepute în acele timpuri cu un sistem natural de aerisire, care a făcut viața dacă nu agreabilă cel puțin posibilă. Astăzi, texanii trăiesc în case prost concepute, dar care, cu ajutorul tehnologiei (evidentă în fiecare bucătărie, în piscine, în „camera media”, în studioul cu mașini de antrenat etc.), sunt plăcute. Totul interconectat: poți vâna de acasă, din odaia cu aer condiționat, prepelețe sau cerbi, aflați la mii de kilometri distanță, în prenia fierbinte. Universitatea la care predau nu are nicio fereastră care se poate deschide – nici vara, nici toamna, nici iarna. Clima e artificială. Deci, vrând-nevrând, am acceptat aerul condiționat (sau m-am supus dictaturii sale).

În America de astăzi, mai totul se plătește pe credit: un automobil nou, vacanța în Insulele Baleare sau în cine știe ce colt al Lumii, o casă nouă, sau doar un pateu la McDonalds. Într-adevăr, bani se văd foarte rar. În acest context, nu m-a mirat să aflu despre experimentul suedez: o societate fără bani. Cafenelele refuză cash-ul, la gară, în stațiile de autobuz nici urmă de korona (moneda suedeză),

Despre aer condiționat și cărți de credit

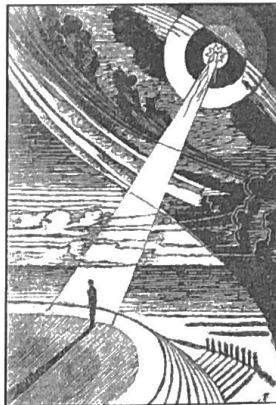
la piață până și florăresele lucrează numai cu cartea de credit. Cersetorii au cerut, în mod oficial, acces la mașinile care citesc cărțile de credit.

Firește, atacurile în bănci și asupra convoaielor care transportă bani nu mai sunt o temă actuală atunci când nu mai trebuie să îți banii în bancă și nu mai trebuie să-i transporti. Cheltuielile legate de administrarea banilor au fost reduse. Dar au apărut alte probleme: fiecare tranzacție e înregistrată. Deci, se știe precis unde te afli, ce cumperi, când... Iar dacă nu ai bani în mână, cheltuiesti ca și cum ai avea rezerve financiare nelimitate...

Cei mai în vârstă, care au acceptat metafora banilor – o bucată de hârtie tipărită, acceptată ca mijloc de plată – au probleme în adaptarea la o economie fără bani. Metafora nouă, o bucată de plastic cu cifre și coduri pe ea, aduce cu sine o grămadă de operații electronice. Telefonul celular ajută, dar în acelasi timp obligă la învățarea unor comenzi noi. Limba simplă a bancnotelor și a monedelor a fost înlocuită cu o limbă pe care unii nu mai au poftă să o învețe. Cu bani stia toată lumea cum se operează. Mai rău: pierderea celularului sau furtul cărții de credit nu mai e același lucru ca paguba banilor pierduți sau furată.

Suedezii nu sunt singuri în încercarea de eliminare a monedelor și a bancnotelor. E mult

mai ieftin să ai bani fără... bani. În Norvegia și în Danemarca aproape 80% din comerț e pe credit. Belgia se grăbește în aceeași direcție. Logica e clară. Singurul lucru care m-a făcut să mă mai gândesc la anii în care am refuzat până și gândul unei cărți de credit a fost mentalitatea, moștenită din România natală, pe care o căram cu mine: *un om de treabă nu trăiește pe credit*. Dar în America în care trăiesc acum, datoria publică e de peste 20 de trilioane (puțini știu cum se scrie numărul ăsta). Dacă nu trăiești pe credit, rămâi în urmă. A fi de treabă înseamnă a pierde în jocul vieții.

Deci, totul e clar: în curând lumea va trece pe credit. Faptul că banii sunt prea scumpi și prea greu de manipulat îi face pe bancheri să ne forțeze să trăim pe cărțile de credit. În plus, suntem mai ușor de controlat. Ce se întâmplă când avem o pană de electricitate? Aerul nu mai e condiționat. Dar nici creditul nu mai e posibil. O cititoare a uneia dintre revistele de largă circulație din Statele Unite a lecturat planurile pentru un viitor fără bancnote la lumina unei lumânări. După o furtună zdravănă, au rămas toți în întuneric. Ce fac membrii societății când electricitatea nu mai e disponibilă? Ce fac cei care depind de telefonul celular? De Internet? Ce facem cu toții într-o lume în care terorismul și alte forme de violență ne fac vulnerabili?

Apropo de credit: după Crăciun, datoriile americanului de rând au crescut de la 154.000 de dolari la 160.000. Pe credit. Minunea vieții fără bani continuă...